

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пaстaнoвa
Мiнiстэртвa aдукaцыi
Рeспублiкi Бeлaрусь
03.06.2021 № 124

**Пpагpaмa кaрэкцыйнaх зaняткaў «Caцыяльнa-бытaвaя apыeнцiрoўкa»
длa I–V клacaў вучэбнaгa плaнa cпeцыяльнaй aгульнaaдукaцыйнaй шкoлы
(cпeцыяльнaй aгульнaaдукaцыйнaй шкoлы-iнтэрнaтa) длa дзeцeй
з пaрушэньнямi пcixичнaгa рaзвiццa (цяжкacцямi ў нaвучaннi) з бeлaруcкaй
мoвaй нaвучaннa i вaхaвaннa**

**ГЛАВА 1
АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ**

1. Сапраўдная праграма карэкцыйных заняткаў «Сацыяльна-бытавая арыенціроўка» (далей – праграма) прызначана для I–V класаў устаноў адукацыі, якія стварылі ўмовы для навучання і выхавання вучняў з парушэннямі псіхічнага развіцця (цяжкасцямі ў навучанні).

Вучні з парушэннямі псіхічнага развіцця (цяжкасцямі ў навучанні) (далей – вучні) адчуваюць спецыфічныя цяжкасці ў авалоданні рознымі відамі дзейнасці, уключаючы сацыяльна-бытавую, якія ўскладняюць працэс іх сацыяльнай адаптацыі і інтэграцыі, могуць негатыўна адбіцца на развіцці асобы ў цэлым. Гэтыя цяжкасці выклікаюцца не толькі недахопамі развіцця пазнавальнай сферы, але і недастатковым валоданнем структурай дзейнасці.

2. Мэта – павышэнне ўзроўню агульнага развіцця, сацыяльна-адаптацыйных магчымасцей вучняў і іх падрыхтоўкі да самастойнай жыццядзейнасці шляхам авалодання асноўнымі сацыяльна-бытавымі кампетэнцыямі.

3. Задачы:

фарміраванне матывацыі да авалодання сацыяльна-бытавой дзейнасцю; фарміраванне ўменняў арыентавацца ў сацыяльна-бытавых сітуацыях і заданнях сацыяльна-бытавога плану, планаваць свае дзеянні ў розных сітуацыях, пры выкананні тыповых заданняў, ажыццяўляць кантроль і ацэнку сацыяльна-бытавой дзейнасці;

фарміраванне сацыяльнага ўзаемадзеяння;

фарміраванне кампетэнцый: здароўезберажэння, сямейна-бытавой, сацыякультурнай, грамадзянска-прававой, камунікатыўнай.

4. Змест сапраўднай праграмы утрымлівае наступныя раздзелы:

кампетэнцыя здароўезберажэння;

сямейна-бытавая кампетэнцыя;

сацыякультурная кампетэнцыя;

грамадзянска-прававая кампетэнцыя;

камунікатыўная кампетэнцыя.

Улічваецца, што названыя кампетэнцыі фарміруюцца ў вучняў не толькі на карэкцыйных занятках, але і на занятках па вучэбных прадметах (у прыватнасці, па прадмеце «Чалавек і свет»), у пазаўрочны час і ва ўмовах сям'і.

5. Змястоўная характарыстыка карэкцыйнай работы па яе асноўных напрамках вызначаецца з улікам прыярытэтных фарміравання матывацыйных, арыенціровачна-аперацыйных і рэгуляцыйных кампанентаў дзейнасці, фарміравання камунікатыўнай дзейнасці, садзейнічання ўзбагачэнню вопыту сацыяльна-бытавога ўзаемадзеяння.

**ГЛАВА 2
ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ**

Раздзел 1. Кампетэнцыя здароўезберажэння

Выяўленне стану валодання вучнямі кампетэнцыяй здароўезберажэння.

Фармiруемыя ўменнi:

актуалiзаваць уяўленнi i веды аб частках цела чалавека; правiлах i прадметах асабiстай гiгiены, санiтарна-гiгiенiчных працэдурх i iх выкананнi ў розных умовах (дома, у школе i iншае); рэжыме дня; небяспечных сiтуацыях («сезонныя небяспекi»); лекавых i небяспечных (атрутных) раслiнах, ядомых i атрутных грыбах; вiдах i прызначэннi ўстаноў аховы здароўя; здаровым харчаваннi, харчовых атручваннях i iх прычынах; прыкметах прастудных i iнфекцыйных захворванняў i iх прычынах; аб наступствах тытунекурэння, ужывання алкаголю i наркатычных рэчываў для здароўя;

выконваць падбор сродкаў для выканання санiтарна-гiгiенiчных працэдур;

планаваць дзейнасць на працягу дня з улікам рэжыму дня;

распазнаваць, аналізаваць i выбiраць бяспечны спосаб дзеянняў у небяспечных сiтуацыях;

арыентавацца ў сiтуацыях звароту па медыцынскую дапамогу;

арыентавацца ў сiтуацыi, якая можа прывесцi да ўзникнення прастудных, iнфекцыйных захворванняў (апісанне тыповай сiтуацыi прапануецца педагагiчным работнiкам) i вызначаць меры па iх папярэджаннi (пазбяганне пераахладжэння, мыццё рук, праветрыванне памяшканняў, абмежаванне кантактаў з iнфіцыраванымi, выкарыстанне сродкаў iндывiдуальнай аховы i iншае);

арыентавацца ў небяспечных сiтуацыях, звязаных са спробамi ўцягвання ў тытунекурэнне, ужыванне алкаголю i наркатычных рэчываў (апісанне магчымай сiтуацыi прапануецца педагагiчным работнiкам), адказаць адмовай на гэтыя спробы, ставiць пра iх у вядомасць законных прадстаўнiкоў непаўналетнiх i педагагiчных работнiкаў.

Раздзел 2. Сямейна-бытавая кампетэнцыя

Выяўленне стану валодання вучнямi сямейна-бытавой кампетэнцыяй.

Фармiруемыя ўменнi:

актуалiзаваць уяўленнi i веды аб жыллi; прадметах побыту i iх функцыянальным прызначэннi; пакаёвых раслiнах; абавязках дзяцей дома; сябрах сям'i i сямейных святах; магчымых экстрэмальных сiтуацыях у побыце, эканомiцы побыту (грошы, асноўныя складнiкi даходаў i расходаў сям'i); цэны на тавары i паслугi; эканомнае спажыванне вады, цеплавой i электрычнай энергii; аб бытавых электрапрыборах, iх прызначэннi i бяспечным выкарыстаннi;

арыентавацца ў практычных сiтуацыях у галiне гаспадарча-бытавой працы (па доглядзе за адзеннем i абуткам, посудам i кухоннымi прыладамi, па падтрыманнi парадку ў памяшканнi, па вызначэннi зместу i плану выканання бягучай прыборкi, па размяшчэннi пакаёвых раслiн);

планаваць выкананне гаспадарча-бытавых работ i кiравацца вызначаным або прапанаваным планам (вуснай або пiсьмовай iнструкцыяй), кантраляваць i ацэньваць якасць iх выканання;

арыентавацца ў бытавых сiтуацыях, у якiх вучань можа быць карысным для сваёй сям'i (апісанне тыповай сiтуацыi прапануецца педагагiчным работнiкам), вызначаць пастаянныя абавязкi па дому, планаваць выкананне бытавых абавязкаў на дзень, на тыдзень;

планаваць правядзенне сямейных свят;

арыентавацца ў магчымых экстрэмальных сiтуацыях у побыце, паведамляць пра iх i апэратыўна прадпрымаць неабходныя практычныя дзеяннi;

выконваць меры пажарнай i электрабяспекi;

рашаць тыповыя задачы ў галiне эканомiкi побыту (вызначэнне выдаткаў на набыццё прадуктаў харчавання i iншых бягучых пакупак, вызначэнне мер па эканомii вады, цеплавой i электрычнай энергii).

Раздзел 3. Сацыякультурная кампетэнцыя

Выяўленне стану валодання вучнямi сацыякультурнай кампетэнцыяй.

Фармiруемыя ўменнi:

актуалiзаваць уяўленнi i веды (аб членах сям'i, iншых блiзкiх сваяках, роднасных адносінах у сям'i, тыповых сiтуацыях узаемадзеяння членаў сям'i; тыповых сацыяльных

ролях (пасажыр, пакупнік, заказчык паслуг, наведвальнік, пацыент), у якіх могуць выступаць вучні; аб этыцы паводзін пры прыёме гасцей і ў гасцях, у грамадскіх месцах; крыніцах атрымання інфармацыі; традыцыйных беларускіх абрадах і святах);

выкарыстаць сацыяльна-бытавыя ўяўленні і веды пры прайграванні сацыяльных роляў (сын, дачка, брат, сястра; унук, унучка; пасажыр, пакупнік, заказчык паслуг, наведвальнік, пацыент) і сітуацый (у гасцях, чарзе, краме, кінатэатры (тэатры), транспарце і іншых) у працэсе сюжэтна-ролевых гульняў;

арыентавацца ў абрадах і святах як складовай частцы традыцыйна-бытавой культуры беларускага народа.

Раздзел 4. Грамадзянска-прававая кампетэнцыя

Выяўленне стану валодання вучнямі грамадзянска-прававой кампетэнцыяй.

Фарміруемыя ўменні:

актуалізаваць уяўленні і веды аб Рэспубліцы Беларусь; аб сваёй малой радзіме; правах і абавязках грамадзяніна;

вылучаць дзяржаўныя сімвалы Рэспублікі Беларусь у рэчаіснасці і сярод дзяржаўных сімвалаў іншых дзяржаў;

арыентавацца ў інфармацыі пра гістарычнае мінулае і дасягненні беларускага народа;

суадносіць інфармацыю аб важных унутраных падзеях, вядомых людзях Рэспублікі Беларусь;

арыентавацца ў асноўных бягучых падзеях, якія адбываюцца ў Рэспубліцы Беларусь; выконваць агульнапрынятыя маральна-прававыя нормы і ацэньваць іх выкананне.

Раздзел 5. Камунікатыўная кампетэнцыя

Выяўленне стану валодання вучнямі камунікатыўнай кампетэнцыяй.

Фарміруемыя ўменні:

уступаць у дыялог дыялог сацыяльна-бытавога зместу і падтрымліваць яго;

ініцыяваць дыялог сацыяльна-бытавога зместу, задаваць пытанні суразмоўцу;

паведамляць суразмоўцу кароткую інфармацыю сацыяльна-бытавога зместу, у тым ліку атрыманую з розных крыніц інфармацыі (друкаваных, радыё і тэлебачання, глабальнай камп'ютарнай сеткі Інтэрнэт, ад іншых людзей), выкарыстоўваючы маналагічнае выказванне;

ўключаць у маналагічную мову апавяданне, апісанне, разважанне;

паведамляць па тэлефоне дакладную і кароткую інфармацыю аб экстрэмальных сітуацыях, якія могуць узнікнуць у побыце;

аналізаваць сітуацыі бытавых зносін пры іх успрыманні (рэальны побыт, фільмы, аўдыё- і відэазапісы);

падбіраць і выкарыстоўваць сродкі зносін адпаведна сітуацыі;

выконваць культуру зносін (добразычлівае стаўленне да суразмоўцы, уменне ветліва звяртацца да суразмоўцы, слухаць суразмоўцу, не перапыняючы яго) і патрабаванні да маўлення для зручных зносін (гучнасць, тэмп).

ЧАКАЕМЫЯ ВЫНІКІ

Вучні ўмеюць:

актуалізаваць і прымяняць існуючы вопыт (уяўленні і веды) у працэсе арыенціроўкі ў сацыяльна-бытавых сітуацыях і падзеях у сацыяльным асяроддзі, пры планаванні сацыяльна-бытавой дзейнасці, пры рашэнні практычных бытавых задач, пры прайграванні сацыяльных сітуацый і роляў;

арыентавацца ў пытаннях здароўезберажэння, бяспекі побыту і выконваць адпаведныя патрабаванні;

арыентавацца ў адпаведнасці з ўзростам у сацыяльна-бытавой дзейнасці;

арыентавацца ў сацыяльных ролях, узнаўляць узоры паводзін у розных сітуацыях;

арыентавацца ў атрыманні інфармацыі сацыяльна-бытавога плану з розных крыніц;

выконваць заданні сацыяльна-бытавога плану, выкарыстоўваючы вусную і пісьмовую інструкцыі;

аналізаваць сітуацыі сацыяльна-бытавых зносін, падбіраць і выкарыстоўваць сродкі зносін адпаведна сітуацыі;

выконваць агульнапрынятыя маральна-прававыя нормы і ацэньваць іх выкананне;

уступаць і падтрымліваць дыялог сацыяльна-бытавога зместу;

выкарыстоўваць маналагічныя выказванні (паведамленне, апісанне, разважанне) для паведамлення суразмоўцу невялікага аб'ёму інфармацыі сацыяльна-бытавога зместу;

выконваць правілы культуры зносін.